

Pr Aime Klandorf
Eesti Emakeeleõpetajate Selts

Teie: 3.12.2013

Meie: 17.01.2014 nr 1.1-11/13/6780-2

Vastus Emakeeleõpetajate Seltsi pöördumisele

Lugupeetud proua Klandorf

Tänan Teid emotsionaalse ja südant valutava pöördumise eest. Eesti riigi jaoks on eesti keele arengu toetamine olnud kõikidel aegadel väga oluline. Tunnustame siinkohal eesti keele ja kirjanduse õpetajaid selle panuse eest, mis olete andnud eesti keele ja kultuuri toetamisse.

Jagan Teie muret eesti keele õpetajate arvu, sh ette valmistatavate õpetajate arvu vähenemise üle. Viies ellu „Eesti keele arengukava 2011–2017“ sätestatud, on püütud kaasata eesti keele alastele koolitustele ka teiste ainete õpetajaid ning luua võimalusi eri ainete õpetamise lõimimiseks.

Eestis on tugev eestikeelne üldharidus ja kuidagi ei saa nõustuda Teie väitega, et eesti keele toetamine ja eesti kultuuri lugupidavate ning teadlike hoiakute kujundamine on vaid eesti keele õpetaja mure.

Selge on see, et kogu vastutus ei ole ega saa olla eesti keele õpetajate õlul. Riiklikes õppekavades on selgelt sõnastatud, et eesti keele tähtsustamise eest peavad hea seisma kõikide ainete õpetajad. See peab olema üheks osaks koolikultuurist. Iga õpetaja peab looma tingimused mõtestatud õppimiseks nii, et õppetöö oleks õpilasi mitmekülgsest arendav ja olema õpilasele eeskujuks koostöös ja väärtushoiakute kandjana.

Õppekava üheks kandvaimaks põhimõtteks on õpetajate koostöö ainete lõimimisel, üldpädevuste kujundamisel ja läbivate teemade rakendamisel õppeprotsessis. Sealjuures on põhikooli riiklikus õppekavas selgelt kirjeldatud keelelised pädevused, mille arendamisesse peavad panustama kõik, mitte ainult eesti keele õpetajad. Samamoodi on õppekava läbivate teemade seas esile toodud kultuurilise identiteedi arendamine, mis on samuti kõigi õpetajate vastutuses.

Toetudes ülaltoodule oleme Haridus- ja Teadusministeeriumis nii õpetajakoolitusprogrammi kui õppevara arendamise programmi koostades arvestanud, et eesti keelt ja kultuuri ei saa toetada keegi teine peale meie endi – selle keele kandjate. Seega oleme seadnud eesmärgiks tõsta õpetajakoolituses esile just üldpädevuste arendamisega seotud valdkonnad. Samuti oleme õppevara arenduses seadnud prioriteediks eesti keelt ja kirjandust toetavate õppematerjalide loomise eeskätt põhikooli II ja III astmes, kus paljuski kujuneb noore inimese väärtustepagas, sealhulgas keeleline taju ja korrektne keelekasutus.

Toetudes „Eesti keele arengukava 2011–2017“ seirele, võib väita, et probleem ei ole sageli mitte õpilaste eesti keele oskuse erilises halvenemises (eksamitulemused näitavad vastupidist), vaid kohati tahtmatutes oma teadmisi kasutada (kirjakeeleoskuse olemas olles pole probleemi slängi, netikeele ja teiste eesti keele normeerimata kasutust iseloomustavate kujude levikus). Korrektse kirjakeele väärtustamiseks toetatakse mitmete emakeele mainekasvu soodustavate ürituste korraldamist: emakeelepäeva etteütlus,

kokkuvõttevõistlus „Tuum“, eesti keele olümpiaadid, noorte keelelaagrid, aasta keeleteokkursi tähistamine emakeelepäeval. Selles valdkonnas on oodatud eesti keele õpetajate senisest veelgi suurem koostöö.

Olete oma pöördumises väljendanud soovi, et riik kohtleks eesti keele õpetajaid vastavalt töö iseloomule, töökoormusele ja vastutuskormale. Riiklikult on reguleeritud ühtsetel alustel kõikide ainete õpetajate tööaja- ja palgakorraldus, võimalused töökorralduse reguleerimiseks kooli tasandil nähakse ette õigusaktidega.

Olete oma pöördumises pakkunud olukorrale ka neli lahendust.

- Tööaeg. Õpetaja täistööaeg on 7 tundi päevas ja 35 tundi seitsmepäevase ajavahemiku jooksul (Vabariigi Valitsuse 22.08.2013 määrus nr 125 „Haridustöötajate tööaeg“). Selle aja sisse peavad mahtuma kõik õpetaja tööülesanded – nii kontakttunnid, tundide ettevalmistamine, koostöö, kirjalike tööde parandamine, klassijuhatamine jms.
Konkreetsed ülesanded (sh kontakttundide arv) lepitakse kokku iga õpetajaga eraldi. Kehtiv seadusandlus võimaldab koolijuhil ja õpetajal leppida kokku, et üldtööaja sees annab õpetaja 16 kontakttundi.
- Eesti keele rühmaõpe. Ükski õigusakt ei sätesta, milliste ainete tunnid tuleks õpetada rühmades või kogu klassile – selle otsustab kool ise oma eelarve piires. Riigi rahastamistoetuse puhul on koolipidajatele eraldatavate vahendite hulka arvestuslikult lisatud täiendavad summad rühmatundide läbiviimiseks. Nende kasutamise määrab kool lähtuvalt konkreetse koolis õpilaste arengu toetamise vajadustest.
- Tundide arv. Põhikooliõpilaste suurim lubatud nädala õppekoormus on kindlaks määratud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses. Et suurendada mõne aine tundide arvu, tuleb need tunnid võtta mõne teise aine arvelt – muidu tooks see kaasa õpilaste nädalakoormuse lubamatu suurenemise. Võimalusi eesti keele õppe atraktiivsuse suurendamiseks ja kvaliteedi süvendamiseks võib näha ka uute meetodiliste võtete rakendamises. Jätakuvalt soovitame kooli õppekava koostades väga põhjalikult läbi mõelda ja kaaluda õpetajate koostöövõimalusi ainete lõimimisel, õpilasi toetavate klassi- ja kooliväliste tegevuste korraldamisel, õppemetoodika rikastamisel ja mitmekesisistamisel lähtudes tänapäeva õpilase taustast ja õpiharjumustest jms.
- Õppevara. Emakeele õpikute osas oleme rõõmsad, et kirjastus „Koolibri“ poolt välja antud Helin Puksandi, Reet Bobõlski ja Margit Rossi 9. klassi eesti keele õpik "Peegel 3" on leidnud tunnustust ka väljaspool Eestit Frankfurdi raamatumessil Euroopa parima õpiku konkursil. Peame Haridus- ja teadusministeeriumi ning Kultuuriministeeriumi vahel läbirääkimisi, et ühiste jõududega võimalikult suur osa soovituslikku ilukirjandust saaks digitaalsena kättesaadavaks. Õppevara täiendamisega tegeldakse pidevalt. Äsja ilmus Tiit Hennoste ja Karl Pajusalu allkeelte õpik gümnaasiumidele (selle alusel töötatakse välja uue valikaine kava) ning valmimas on stilistika õpik gümnaasiumidele (toimuvad koolituspäevad õpiku tutvustamiseks). Eesti Emakeeleõpetajate Selts on teinud tänuväärset tööd õppematerjalide eelneval „testimisel“ ja praktilistest kogemustest lähtuvad konkreetsed ettepanekud on jätkuvalt oodatud. Mõelda võiks ülevaate-kokkuvõtte, mida õpetajad ootavad korralikelt õpikutelt, mis on praegustes õpikutes väärtuslik ning mis valesti, koostamise peale.

Jagan Teie seisukohta, et Eesti riik peab eesti keele õpetamist jõuliselt toetama. Haridus- ja Teadusministeerium lähtub oma tegevuses muu hulgas Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud „Eesti keele arengukavast 2011–2017“, kus sellele valdkonnale on pühendatud meede 4 „Eesti keele valdamise tagamine, eesti keelt väärtustavate hoiakute kujundamine ning eesti keele kasutamiseks võimaluste loomine eestikeelses üldhariduses“, samuti kõnealuse arengukava detsembris 2013 valitsuses heaks kiidetud aruandest. Loomulikult on tulemused seda paremad, mida suurem on teiste valdkonnaga seotud institutsioonide (kohalikud omavalitsused, kõrgkoolid, koolid, koolieelsed lasteasutused) ja üksikisikute – eelkõige õpetajate ja lapsevanemate – panus ühise eesmärgi saavutamisse.

Heade tulemuste saavutamise oluline eeldus on optimism ja objektiivsus olemas olevate probleemide hindamisel. Venestusaja kõrgajal Anna Haava poolt üpris õigustatult kõõgikeeleks nimetatud emakeelest on tänapäeval saanud Eesti Vabariigi riigikeel koos kõikide iseloomulike funktsioonidega, eesti keel on Euroopa

Liidu ametlik keel, seda õpitakse ja õpetatakse mitmekümnetes välismaa haridusasutustes. Kodumaal lihvivad keelekorraldajad eesti keele väljendusvõimalusi, koostöös erialaspetsialistidega luuakse uusi termineid, et eesti keelt saaks jätkuvalt kasutada kõikides arenenud ühiskonnale vajalikes valdkondades.

Tänapäevane eesti keel on riigi toetusel arendatav kultuurkeel, mille õpetamise vastutust kannab kogu ühiskond. Olulisim koht selles töös kuulub loomulikult teiste õpetajate poolt toetatud eesti keele õpetajatele ning selle aktiivseimale osale – Eesti Emakeeleõpetajate Seltsile. Täna kõiki õpetajaid ja Teie seltsi senise ja jätkuva koostöö eest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Laidmets
üld- ja kutsehariduse asekanstler

Irene Käosaar 735 0381
Irene.Kaosaar@hm.ee